

G. BATTISTA MORGAGNI: OPERA POSTUMA. VOLUMUL III.

(*Instituto di Storia della Medicina dell'Universita di Roma*

Roma, 1966)

În paginile Revistei Medicale (1966, 12, 1, 115—116) am prezentat originea și soarta manuscriselor lui *Giovanni Battista Morgagni* care au fost găsite în anul 1952 de către profesorul *Adalberto Pazzini*. Părțile inedite din opera marelui savant au fost publicate de Institutul de istoria medicinei al Universității din Roma. Primele două volume au fost recenzate, vom da acum recenzia volumului III, recent apărut.

Actuala lucrare reprezintă continuarea cursurilor de medicină teoretică (nr. 31—60) ținute de *Morgagni* după anul 1711 la Universitatea din Padova. În aceste prelegeri *Morgagni* comentează opera „*Ars Medicinalis*” a lui *Galen*, analizând-o în mod critic și coroborând-o cu achizițiile medicinei din secolul XVII—XVIII.

În continuarea celor prezentate în volumul anterior, primele dintre aceste lecții se ocupă cu fenomenele vieții normale. Astfel lecția 31 analizează simțul de foame, sete și digestie. După *Morgagni* anumite incitații, pornite de la stomac și ajunse pe cale nervoasă la creier, determină senzațiile respective. În ceea ce privește glasul (lecția 32), *Morgagni* combate originea lui pulmonară și dependența lui de umiditatea plămînilui, arătînd rolul corzilor vocale și al ventriculului laringian, precum și mecanismul laringelui. În lecțiile 33—34 *Morgagni* studiază posibilitățile de diagnostic ale anomaliilor configurative ale organelor interne, accentuînd necesitatea cunoașterii exacte a relațiilor anatomice.

Funcțiile cerebrale (lecția 35) sînt clasificate în trei grupe: 1. funcții majore, ca imaginația, raționamentul și memoria; 2. funcții sensoriale și 3. funcții motorii. În cadrul ultimelor activități *Morgagni* analizează patogeneza apoplexie și a hemiplegiei. Astfel constată că în cazul hemiplegiei leziunea cerebrală este controlaterală, considerînd că încrucișarea se face la nivelul corpului calos.

Morgagni arată importanța formațiunilor polipoase intracardiac. Durerea cardiacă pornește după el de obicei de la nivelul pericardului. Lecțiile 37—39 se ocupă pe larg cu însușirile pulsului normal și patologic și cu importanța lui diagnostică.

Analizînd natura icterelor (lecția 40), *Morgagni* distinge două forme: unul mecanic și altul determinat de boli generale. *Morgagni* constată (lecția 41) că leziunile pleurale în sine nu determină moartea, fiind de obicei asociate cu leziuni pulmonare.

Morgagni explică tumorile în lecția 42 prin modificările sanguine și circulației. Capitolul următor analizează formele și patomecanismul durerii.

Următoarele lecții analizează pe larg patologia diferitelor excreții și în special a urinei (lecțiile 44—55), ocupîndu-se cu uroscopia, caracterele urinei în stare de sănătate, cantitatea și culoarea urinei, consistența urinei, componentele materiale ale ei, modificări cantitative, diabetul etc.

Aceste lecții, redactate încă în timpul tinereții, la începutul activității științifice a lui *Morgagni*, nu cuprind încă acele constatări care reprezintă în „*De sedibus et causis morborum*...” corolarul activității sale, totuși ele ne dovedesc că *Morgagni* cunoștea la perfecție lucrările tuturor anatomicștilor italieni și străini, pe care le avea toate la îndemînă și le putea consulta. Comentariile, aduse de el la „*Ars Medicinalis*” a lui *Galen*, reprezintă un tezaur valoros al tuturor ramurilor de medicină între secolele XVII și XVIII. Institutul de istoria medicinei din Roma, și în primul rînd profesorul *Adalberto Pazzini*, au merite deosebite în publicarea acestor materiale care oglindesc în mod fidel faza de evoluție a medicinei din această perioadă.

F. Gyergyay